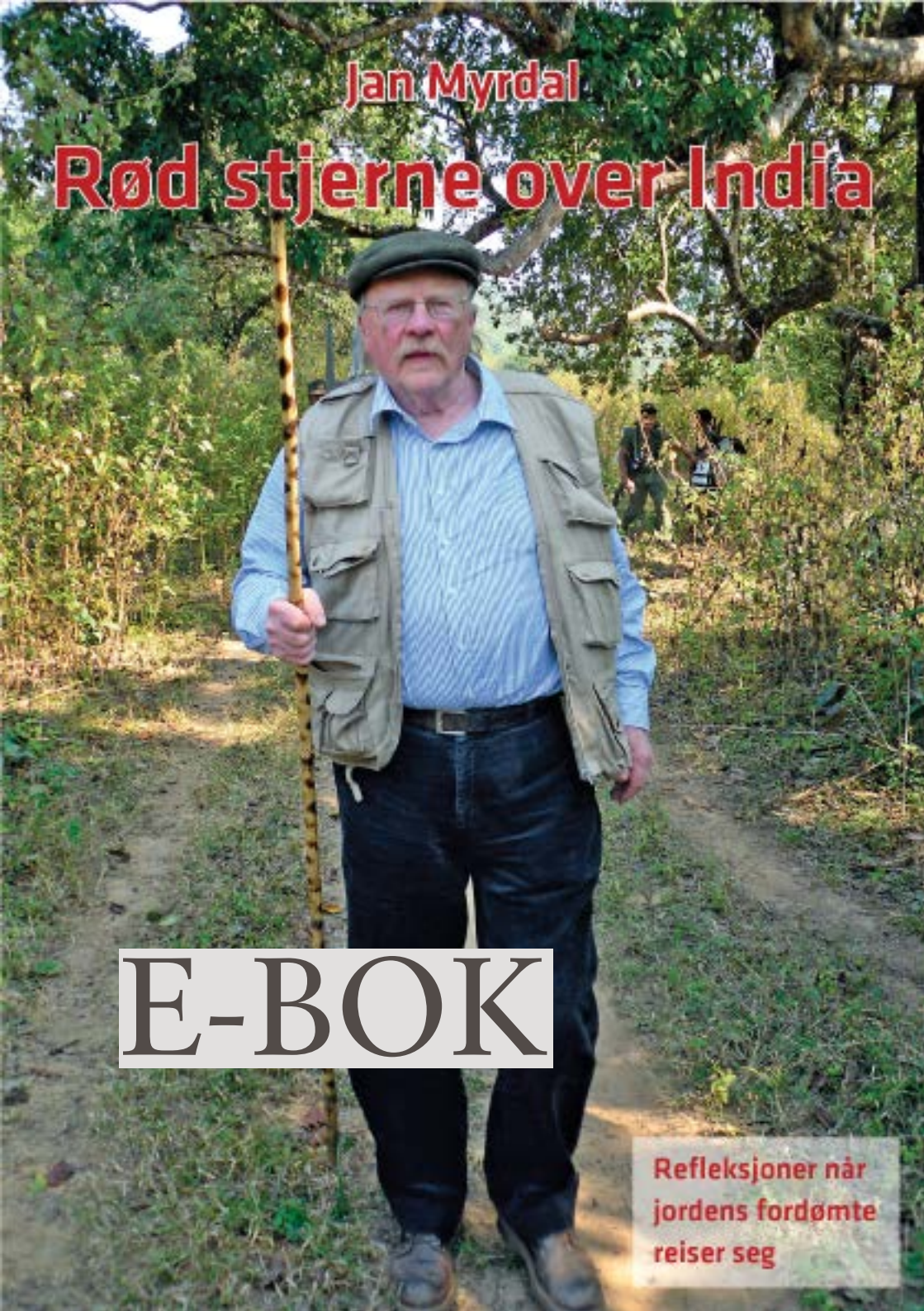

A photograph of an elderly man with a mustache and glasses, wearing a green flat cap, a light blue striped shirt, and a tan utility vest. He is holding a long, thin walking stick with a yellow and black pattern. He stands on a dirt path in a lush, green forest. In the background, other people can be seen walking on a similar path.

Jan Myrdal

Rød stjerne over India

E-BOK

Refleksjoner når
jordens fordømte
reiser seg

Jan Myrdal

RØD STJERNE OVER INDIA

Når jordas fordømte reiser seg
Inntrykk, refleksjoner og foreløpige slutninger

Oversatt fra engelsk av Morten Falck

RØD STJERNE OVER INDIA

Når Jordas fordømte reiser seg

Inntrykk, refleksjoner og foreløpige slutninger

Forlaget Rødt!

PB 124, 3251 Larvik

www.marxisme.no

roedt@marxisme.no

© Jan Myrdal, 2011

E-bok, 2014

Oversatt fra engelsk av Morten Falck

Forsidefoto: Gautham Navlaka

Ombrekk: Erik Ness

Bilder: Bildene som mangler navn på fotograf, er fått
av Indias kommunistiske parti (maoistene)

Satt med: Adobe Garamond Pro 12/16 pt og Myriad Pro

ISBN 978-82-91778-84-6

Til minne om
Hari Sharma
1934–2010
Venn, vitenskapsmann, kamerat

Kart: Stig Söderlind

- I 51 distrikter ansees naxalittene som å være sterke
- I 18 distrikter ansees bevegelsen for å ha en moderat innflytelse
- Bevegelsen har aktivitet, men liten innflytelse i 62 distrikter
- Naxalittene har gjennomført angrep mot enkeltmål i 34 distrikter

Kilde: Wikipedia

Innhold

Et personlig notat som innledning	11
Indias opprørskamp	12
I Et notat om den nåværende borgerkrigen i India	13
II Tilbake til India	34
III Å stille spørsmålene	42
IV En videre diskusjon om prinsipper	47
V Til Dandakaranya	54
VI Hvilken uavhengighet	67
VII Et notat om tvisyn	79
VIII Hvilken terror?	84
IX Å synge folkets poesi	111
X Om skrøpeligheits politikk og det kulturelt spesifikke	120
XII leiren	128
XII Den stående bølgen	134
XIII Pus, pus!	145
XIV Vi forlater geriljasonen	149
XV Den negative muligheten	151
 Om dokumentene	 157
Vedlegg om plateopptaket fra 1980	159
Ordforklaringer	160
 Arnljot Ask: India – og verden – venter fortsatt	 165

Et personlig notat som innledning

I februar 1950 kom jeg fra Dunkerque til Dover med fergen tidlig morgen. Jeg var eneste passasjer. Immigrasjonsoffiseren så på meg. Han var mistenksom. Jeg var ung, og hadde alt jeg eide i en ryggsekk. Men jeg hadde reisesjekker og franske francs.

- Hva er hensikten med ditt besøk?
- Besøke svigerforeldrene mine.
- Hva heter de?
- Kali og Paula Ghosh.

Han stirret på meg.

- De kan ikke være svigerforeldrene dine. Det er et indisk navn.
- Ring dem i London og spør, sa jeg.
- Det er jeg som bestemmer, sa han. – Ikke du.

Så ble jeg kryssforhørt. De tok av meg alle klærne. En doktor tok på seg gummihandsker, og kjørte fingrene opp i endetarmen min.

- Ingenting der, sa han.

Jeg fikk ikke lov til å ringe svigerforeldrene mine, og fikk ikke ta kontakt med ambassaden min.

- Jeg kommer til å utvise deg, sa immigrasjonsoffiseren.
- Du er en uønsket utlending.

Han satte omhyggelig et stempel i passet mitt, på side 22. Så smilte han, og satte først en vertikal og så en horisontal stripe over det.

«Immigration officer (20) 16 Feb 1950 Dover».

Indias opprørskamp

I et land hvor hvert femte menneske lever i skyggen av et opprør, foregår en kamp som er langt hardere enn i Kashmir eller Irak eller Afghanistan. Indias rikeste landområder, som huser dets fattigste befolkning, vil de neste fem åra og deretter bli landets viktigste krigsteater, i et massivt nytt framstøt mot maoistiske opprørere, i umulig terreng og under umulige forhold.

India har omsider bestemt seg for å møte det 42 år gamle opprøret direkte. Når det gjelder målestokk og terreng, vil det bli en av verdens hardeste kamper mot opprør. Den viktigste slagmarka, de fjerne, dype skogene i Bastar-regionen i Chhattisgarh – som inneholder noe av verdens beste jernmalm – er et område ti ganger så stort som Kashmirdalen og har i stor utstrekning vært behersket av opprørere i minst to tiår.

Hindustan Times

4. juli 2010

I

Et notat om den nåværende borgerkrigen i India

«India er et land av fattigfolk. Men det er ikke noe fattig land.»

R. Palme Dutt. *India Today*, 1948

The Hindustan Times har rett. Det er borgerkrig i India. En krig som har utviklet seg, og som startet med det væpnete bondeopprøret i Naxalbari i 1967.

Det er ikke rart. Mens brutto nasjonalprodukt stiger med omkring åtte prosent årlig, fant en undersøkelse fra Oxford-universitetet nylig at 55 prosent av Indias befolkning på 1,1 milliarder, eller 645 millioner mennesker, lever i fattigdom. Omtrent en tredjedel av verdens fattige lever i India. De sultne blir sultnere. På den verdensomfattende sultindeksen ligger India lenger ned enn Afrika sør for Sahara. (421 millioner fattige i åtte indiske delstater og 410 millioner fattige i de 26 fattigste afrikanske nasjonene.)

Offisielt kaller den indiske regjeringa det ikke for borgerkrig. Den bruker heller begrepet «lavintensitetskonflikt», som ble myntet av den britiske generalen sir Frank Edward Kitson, basert på hans erfaringer med å bekjempe Mau Mau i Kenya, opprørerne i Malaysia og IRA i Nord-Irland. Men første desember 2007 var den indiske hæren den første hærstyrken i verden som la fram en doktrine om «subkonvensjonell krigføring», med fastsatte retningslinjer og strategier for å gjennomføre operasjoner for å bekjempe opprør i by- og landområder. Da han la fram doktrinen, sa hær-sjefen, general J. J. Singh, at hærens spesialister hadde bygd på sine nesten fire tiårs erfaringer med å bekjempe opprør da de skrev retningslinjene for framtidige operasjoner. Fra regjeringas side blir denne subkonvensjonelle krigen ført av regjeringshæren, regulære politistyrker og terrorgrupper som

Salva Judum, Green Hunt eller det mer offisielle COBRA (Commando Battalion for Resolute Action).

De mest undertrykte i det indiske samfunnet er de uberørbare, dalitene. Sammen med stammefolkene, adivasiene, utgjør de en fjerdedel av den indiske befolkningen. For de nåværende herskerklassene av føydale levninger, kompradorbyråkratiske kapitalister og lokale milliardærer er disse indiske borgerne/undersåttene en fullstendig overflødig gruppe. De er like undertrykt og sulter like mye som da jeg første gang kom til India under monsunen i 1958, for femtito år siden. Den gangen ble jeg fullstendig sjokkert.

Det blir jeg fortsatt.

Men den virkelige situasjonen er verre enn som så. Første gang jeg leste en seriøs bok om India, var våren 1941 da jeg var tretten og på vei til å bli fjorten. I mine foreldres bibliotek fant jeg et eksemplar av *India Today* av R. Palme Dutt på skrivebordet deres. De hadde nettopp fått den fra en venn i London. Jeg begynte å lese. Det R. Palme Dutt skrev for sytti år siden om engelskmennene i India er fremdeles sant om republikken India:

To fakta peker seg ut når det gjelder den nåværende situasjonen i India. Det ene er Indias rikdom – den naturlige rikdommen, de overveldende ressursene, den potensielle velstanden, som ligger innen rekkevidde for hele den nåværende befolkningen, og mer enn den nåværende befolkningen. Det andre er Indias fattigdom – fattigdommen hos det overveiende flertallet av befolkningen, en fattigdom som er hinsides det man kan forestille seg, når man er vant til forholdene i den vestlige verden. Mellom disse to ligger problemet med den nåværende sosiale og politiske orden i India.¹

R. Palme Dutt var en av de store intellektuelle og politiske skikkelsene i den europeiske og internasjonale arbeider- og kommunistbevegelsen i det 20. århundret. Etter sytti år er og blir hans *India Today* en av de aller beste bøkene om India. Dette til tross for dens mangler. De var – og er – typiske.

¹ Rajani Palme Dutt: *India Today*. London, Victor Gollancz Ltd., 1940, s. 39.

Naxalittene – så vel som de fleste av dagens indiske historikere, politikere og skribenter – omtaler 1857 som «Den første indiske uavhengighetskrigen 1857–1859». Skjønt med ulike historiske tolkninger. At en kommunist som R. Palme Dutt ikke var i stand til å forstå 1857-krigens nasjonale karakter, gir oss en nøkkel til å forstå både hvorfor de folkelige bevegelsene i våre land – de imperialistiske – dette siste århundret har lidd nederlag, og de problemene den demokratiske bevegelsen har i India i dag.

For koloniens briter var – og forblir – 1857 «Mytteriet». En av de nyeste britiske bøkene om emnet er Julian Spilsburys *The Indian Mutiny*. Forlagets baksidetekst på paperback-utgaven er typisk. Den begynner slik:

Sommeren 1857 inntraff et sjokkerende mytteri, der tusenvis av indiske soldater, vendte seg mot sine kommanderende offiserer. De myrdet sine overordnede, fanget inn kvinner og barn, og brente og myrdet seg fram til Delhi.²

Slik har de herskende kretsens offisielle syn vært i våre land. Under Annen verdenskrig – som under Første verdenskrig – konsentrerte den tyske propaganda seg om britenes forbrytelser. Men når det gjelder 1857, påpekte Oberkommando der Wehrmacht i sitt interne læremateriell for de tyske væpnede styrkene i 1942 at:

1857 var det første, og hittil eneste, opprøret mot engelskmennene. Men det var ikke en folkelig oppstand. Det var dels et mytteri blant troppene og dels et opprør blant misfornøyde elementer fra høyere lag, som store landeiere og mogulkeiserens tidligere embetsmenn.³

Men dette var ikke bare et imperialistisk syn, det var et syn som også skribenter på venstresida i allmennhet delte, både kommunister og andre. I Moskva signerte Manabendra Nath Roy, som på den tid var en av lederne i Komintern, Den tredje internasjonale, innledningen til Kominterns første bok om India den 10. august 1922. Der erklærte han:

² Julian Spilsbury: *The Indian Mutiny*. Weidenfeld & Nicolson, London, 2007.

³ F. J. Vöhrenbach, 1942: *Indien*. Tornisterschrift des Oberkommandos der Wehrmacht. Heft 71. Nur für den Gebrauch innerhalb der Wehrmacht, s. 48.

I opprøret i 1857 kan vi se det første alvorlige forsøket på å overvinne det britiske herredømmet, men det kan ikke under noen omstendigheter karakteriseres som en nasjonal bevegelse. Det var bare den døende føydalismens siste krampetrekninger.⁴

Dette gjentok R. Palme Dutt i 1940:

Opprøret i 1857 var i bunn og grunn og i sin dominerende ledelse de gamle, konservative og føydale kreftenes og de detroniserte potentatenes revolt for sine rettigheter og privilegier, som de så var i ferd med å bli brutt i stykker. Dette opprørsreaksjonære karakter hindret at det fikk noen bred folkelig støtte og dømte det til nederlag.⁵

Marx og Engels skrev artikler om India og krigen for *New York Daily Tribune*. Disse var sterkt anti-imperialistiske og anti-koloniale. Marx påpekte at de virkelige grusomhetene og ugjerningene ikke var sepoynes, men «Englands egen oppførsel i India». (*The Indian Revolt*, 4. september 1857.) Men formuleringen «Den første indiske uavhengighetskrigen» var ikke hans, den ble født av den nasjonalistiske uavhengighetsbevegelsen i India et halvt århundre seinere, og så vidt jeg vet ble den først brukt i 1907 av den tjuetre-årige V. D. Savarkar, som skulle bli ultrahøyres gallionsfigur.

Men her blir spørsmålet mer komplisert. Hvordan Marx og Engels vurderte og skrev under de forskjellige – og meget kompliserte – stridene i sin tid, ble etter at Tysklands sosialdemokratiske parti i 1891 vedtok Erfurtprogrammet, internasjonalt forvandlet til en stivbeint ideologi, en marxisme. Marx hadde protestert mot dette, mens han levde. Engels fortsatte å påpeke at denne stivbeintheten (en teori utenfor og hevet over historiske endringer), er i strid med Karl Marx' grunnleggende tenkning.

Så vidt jeg kan se, skrev Marx og Engels også i sine brev om 1857 som en «revolt» og en «reisning». Det er bare i de redaksjonelle merknadene i *MEGA* 2* i 1990 jeg finner 1857 definert som en Volksaufstand, et folkelig opprør.

4 Manabendra Nath Roy, 1922: Indien. Verlag der Kommunistischen Internationale. Carl Hoym Nachf., Hamburg, s. 120.

5 R. Palme Dutt, s. 274.

* MEGA = Marx/Engels Gesamtausgabe, dvs. Samlede verker. Overs. anm.

Men chartistlederen Ernest Jones hadde fra begynnelsen av inntatt en skarpere holdning. Den 4. juli skrev han:

Dere engelske arbeidere vil bli bedt om å blø og betale for å opprettholde en av de mest skjendige tilranelser av makt som noen gang har vanæret menneskehetens annaler. Engelskmenn! Hinduene kjemper nå for alt som er mest hellig for menneskene. Polakkenes, ungarnes, italienernes og irenes sak var ikke mer rettferdig og hellig ... Dere engelske menn vil bli bedt om å utgyte deres blod og eiendommer for å knuse en av de edleste bevegelser verden noensinne har kjent ... Landsmenn! Dere har bedre å gjøre enn å hjelpe til med å knuse andres frihet – det er å kjempe for deres egen.

Denne forskjellen blir mere synlig når Jenny Marx i sitt brev til Friedrich Engels 11.–14. august 1857 kommer med en heller spydig bemerkning om Ernest Jones:

... Han gjør alle indiere til Kossuth-skikkelser og hyller de indiske patriotene.⁶

Men for å kunne bruke måten Marx diskuterer på, må man huske både at han hovedsakelig hadde fått sin informasjon fra verkene til Francois Berner (1625–1688), Mountstuart Elphinstone (1779–1859) og offisielt britisk materiale fra samtida, og at mye av hans tekster om India var skrevet for pressen på grunnlag av utilstrekkelig informasjon. Den 15. august 1857 skrev han noen ord til Friedrich Engels, som enhver arbeidende skribent vil kjenne seg igjen i, om hva han hadde sendt til *New York Daily Tribune* om situasjonen i Delhi:

Dette under forutsetning av at de foreliggende rapportene er riktige. Det er mulig jeg pådrar meg vanære. Men det vil være mulig å komme ut av det ved å anvende en smule dialektikk. Jeg har naturligvis skrevet slik at jeg også vil ha rett hvis det motsatte er tilfellet.⁷

Dette gjør det forståelig at verken kommunistiske intellektuelle eller liberalledemokrater som Jawaharlal Nehru kunne se 1857 som Den første indiske uavhengighetskrigen før etter Quit India-bevegelsen i 1942, flåteopprøret i 1946 eller den offisielle uavhengigheten i 1947.

⁶ MEGA 2, III/8, s. 458.

⁷ MEGA 2, III/8, s. 140-141.

Men i 1957 var «Den første indiske uavhengighetskrigen» det aksepterte begrepet i India. Ser man nærmere på den tidas materiale om folkelige, anti-føydale opprør og bevegelser, er det også den riktige betegnelsen – som jeg påpekte i *Indien väntar*. For de kommunistene som skulle ta Mao Zedongs vei, var det den væpnete kampen i Telangana 1946–1951 som klargjorde synet på 1857.

Men R. Palme Dutt så ikke dette; han forsto heller ikke egentlig dalitenes og adivasiernes kamp. Han hadde heller ingen klar forståelse av hva Indias multinasjonale karakter innebar, like lite som han vurderte de religiøse ideologienes rolle. Grunnen til dette var ikke bare at han var født med indisk far og svensk mor. Faren hans, Upendra Krishna Dutt, som var en strålende kirurg, var faktisk progressiv og sto nær de mange indiske nasjonalistlederne som besøkte England, og praktiserte også som en «sekspenny-lege» blant de fattige i Cambridge; moren hans, Anna Palme, var fra den gamle svenske finansfamilien Palme. Hun var tante på farssida til den kommende lederen for Sveriges sosialdemokratiske parti og statsminister i Sverige, Olof Palme. Men Rajani Palme Dutt var født og vokste opp i Storbritannia, og trass i alle hans kunnskaper om og all hans kjærlighet til landet, var hans India et teoretisk India. Den britiske regjeringa hadde av politiske grunner ikke tillatt ham å reise til India; han var ikke i stand til å se med egne øyne.

Så på godt og vondt forble kommunisten R. Palme Dutt, trass i sine sterke teoretiske anti-koloniale og anti-imperialistiske standpunkter, i praksis typisk for den vestlige sosialistiske og kommunistiske tradisjonen som Nguyen-Ai-Quac (Ho Chi Minh) kritiserte så skarpt den 1. juli 1924 på Den kommunistiske internasjonales femte kongress.

Det er viktig å sitere fra den mer enn åtti år gamle talen, fordi den forklarer den følgende katastrofen for de kommunistiske partiene, både de som befant seg i de imperialistiske landene, og de som befant seg i de koloniale og avhengige landene, som fulgte den offisielle linja fra Moskva:

Derfor er det ingen overdrivelse å si at så lenge de franske og britiske

kommunistpartiene ikke har utformet en virkelig progressiv politikk når det gjelder koloniene, og har kommet i kontakt med kolonifolkene, vil programmene deres som helhet være og forbli ineffektive, fordi de går mot leninismen. (...)

Ifølge Lenin avhang revolusjonens seier i Vest-Europa av å ha nær kontakt med frigjøringsbevegelsen mot imperialismen i de slavebundne koloniene og med det nasjonale spørsmålet, og begge deler utgjør en del av det allmenne problemet med proletariatets revolusjon og diktatur. (...) Hva har borgerklassen i kolonimaktene gjort for å undertrykke så mange mennesker som de har slavebundet? De har gjort alt. De har brukt alle de midlene de har fått av statens forvaltningsmaskin, de har ført en intens propaganda. De har proppet hodene på moderlandenes folk med taler, filmer, aviser, utstillinger og alle mulige andre midler, så de har fått et kolonialistisk syn. For deres blikk har de vist bilder av det behagelige, ærefulle og rike livet som synes å vente dem i koloniene. Når det gjelder våre kommunistpartier i Storbritannia, Holland, Belgia og andre land – hva har de gjort for å hankses med den koloniale invasjonen som borgerklassen i deres land har gjennomført? Hva har de gjort fra den dag de aksepterte Lenins politiske program, for å lære opp arbeiderklassen i sine land i internasjonalsismens rettfærdige ånd og ånden med nær kontakt med de arbeidende massene i koloniene? Det våre partier har gjort på dette området, er nesten verdiløst. For mitt vedkommende ble jeg født i en fransk koloni og er medlem av Frankrikes kommunistiske parti, og jeg er meget lei for å måtte si at vårt kommunistparti har gjort så godt som ingenting for koloniene.»

Til denne tradisjonelle «vestlige» kommunistiske tradisjonen, som jeg husker så godt fra situasjonen i Øst- og Vest-Europa etter Annen verdenskrig, kom R. Palme Dutts usvikelige lojalitet overfor sentret i Moskva, selv om det begynte å råtne på rot. Dette forklarer hvorfor hans råd til de indiske kommunistene, når de i Komintern ble plassert under det som i realiteten var et formynderskap under det svært lille Storbritannias kommunistiske parti, kom til å få politisk ødeleggende virkninger i India.

Dette er ikke merkelig. Karl Marx, som kunne sitere Friedrich Schiller: «Die Weltgeschichte ist das Weltgericht» – Verdenshistorien er den ende-

lige dommedagen – skrev den 9. april 1870 til Sigfried Meyer og August Vogt i New York om det koloniale (irske) spørsmålet. Hans ord forklarer langt på vei både den nåværende konflikten om «innvandrere» i Europa og De forente stater, imperiepolitikken i vår nykoloniale tidsalder og «venstresidas» vedvarende impotens:

Ethvert industrielt og kommersielt senter i England har nå en arbeiderklasse som er delt i to fiendtlige leire (...) Denne antagonismen blir holdt kunstig i live og forsterket av pressen, prekestolen og vittighetsbladene, kort sagt ved alle midler som står til den herskende klassens disposisjon. Denne antagonismen er hemmeligheten bak den engelske arbeiderklassens impotens trass i dens organisering. Det er hemmeligheten som gjør at kapitalistklassen kan beholde sin makt. Og denne klassen er seg dette fullt bevisst.

Men ondset slutter ikke med det. Det fortsetter over havet (...) Det gjør ethvert ærlig og seriøst samarbeid mellom arbeiderklassene (...) umulig. Det setter regjeringene i begge land i stand til å ta brodden av den sosiale konflikten når det måtte passe dem, ved sin gjensidige tyrannisering, og hvis det trengs, ved krig dem imellom.

Men som djevelens fot er sannheten alltid kløvet. Ta de engelskutdannete afrikanske studentene i England som ble framtidige ledere for den afrikanske selvstendighetsbevegelsen. De fikk sin første politiske opplæring ved å lese hva R. Palme Dutt skrev i sine spalter i *Labour Monthly* og de fortsatte å lese dem selv etter at de hadde flyttet inn i presidentpalassene. Ja, R. Palme Dutt var en av det tjuende århundrets intellektuelle ledere, selv om det sjelden innrømmes i dag i offisielle medier. Det er dette som stadig gjør hans bok fra 1940 til en av de aller beste innføringene om India.

Offisielt er India nå selvstendig, og mens det indiske folket under den øvre middelklassen fortsatt lever i det R. Palme Dutt kalte «en fattigdom som er hinsides det man kan forestille seg når man er vant til forholdene i den vestlige verden», blir de rike som før rikere og rikere. Rikdommen til 36 indiske milliardærer utgjør en tredjedel av Indias brutto nasjonalprodukt. De er avskyelig rike og oppfører seg slik andre slike herskerklasser

alltid har gjort. De blir moralsk forarget når de undertrykte og sultende krever sin rett. De har – som sine klassebrødre i Sverige eller Storbritannia eller De forente stater – snakket med redsel i parlamentet sitt og i pressen sin, hvis ofrene forsvarer seg, som i India i dag når private goonda-er, eller herskerklassens regulære styrker – Salva Judum og Green Hunt – dreper, voldtar og svir av hele områder for å etablere ro og orden.

India har aldri vært «ikke-voldelig». Verken herskerne eller de beherskede. Som bevegelse mot de herskende ga ikkevoldstanken opphav til et helt bibliotek av bøker, men det var ikke ikkevold som tvang engelskmennene til (delvis) å reise. De undertrykte massene har alltid kjempet. Da som nå. Det vet alle som har sett en usensurert historie om Sør-Asia. Men den ideologisk bestemte sensuren av det som skrives om India fra imperiets tid og framover, var så grundig at selv offisielt upolitiske bøker for ungdom, som den engelske standardversjonen av Jules Vernes *The Mysterious Island* (*Den hemmelighetsfulle øya*) ble utrensket i Storbritannia. Jules Vernes originaltekst om kaptein Nemo og 1857 ble betraktet som subversiv, og dermed skrevet om for å passe britiske imperieinteresser.

Britene måtte oppgi sitt offisielle herredømme i 1947 fordi de var bankerot; fordi «Quit India»-bevegelsen under krigen hadde vært mye sterkere enn det som deres offisielle sensur den gangen tillot å bli offentliggjort; fordi rettergangen mot tidligere offiserer i The Indian National Army i Det røde fortet i Delhi og flåteopprøret i Bombay viste at britene ikke lenger kunne stole på de væpnede styrkene sine. Men de etterlot seg et statsapparat som et redskap til å undertrykke folkelig misnøye, som ble overtatt med hud og hår.

Gandhi var historisk viktig. På mange måter var han et politisk geni (saltmarsjen for eksempel), men «ikkevold» spilte ingen virkelig avgjørende rolle i historien til disse avgjørende folkelige kampene mot herskernes vedvarende – ofte ekstreme – vold mot Sør-Asias folk.

Deprosjektene og politiske retningslinjene som jeg har vært vitne til i India i mer enn et halvt sekel nå, og som offisielt har hatt til hensikt å løfte

de overflødige 25 prosent av befolkningen i bunnsjiktet av det indiske samfunnet, har ikke bare vært embetsmannsprat og bløff. Det har vært mye idealisme. Men idealismen har vært like ineffektiv sosialt som den har vært moralsk prisverdig. Men det jeg i virkeligheten har vært vitne til, er at prosjektene og de politiske retningslinjene har skaffet et behagelig utkomme (til dels ved direkte korrupsjon) for byråkrater, «hjelparbeidere» (fra forskjellige organisasjoner i ulike land eller fra ikke-statlige organisasjoner) og en hærsikare av politisk servile skribenter i og utenfor India.

Jeg husker jeg satt en kveld i 1960 sammen med min venn Bertil Mathsson fra Den internasjonale kooperative alliansen i huset hans i Sundar Nagar, da døra plutselig gikk opp og en mann kom inn. Han var en svensk bistandsbyråkrat fra det daværende Øst-Pakistan. Han så på oss og sa:

Jeg kan legge til side hundretusen kroner (som den gang var en anelig sum) om året. Hva gjør dere, mine herrer?

Han var naturligvis korrupt. Vi så på ham i taushet, vi var ikke i samme liga. Ikke alle utlendinger i India var det. Men jeg har sett mange av hans slag. Hele systemet med de internasjonale bistandsprogrammene spredte en søtlig stank av korrupsjon. Jeg husker i 1959 da vi bodde i Defence Colony i Delhi, at forleggeren fra California som hadde hånd om de opplysningsfilmene om Asia som Gun Kessle (bilder) og jeg (tekst) laget, kom på besøk. Han ville ta oss med til en nabo som holdt et selskap.

Han tar seg av amerikanske motpartsfond (fond svarende til US dollarlån under Marshallhjelpen, overs. anm.) i India. Han svømmer i penger. Jeg har akkurat fått ham til å finansiere et prosjekt for å systematisere alle landsens indiske leirgodstyper ved hjelp av et hullkortsystem fra IBM. Det kommer til å holde meg flytende i etpar år. Hvis dere har noe å foreslå, så åpner han bare krana og pengene strømmer ut!

Jeg og min hustru Gun Kessle ble med til selskapet, drakk god whisky, møtte de fleste menneskene vi kjente som arbeidet med forskjellige prosjekter i den internasjonale bistandsbusinessen i Delhi, men vi var omhyggelige med ikke å be verten om penger.